Anul III — Orăștie, 8/20 Noemvrie 1897 — Nr. 46

REVISTA ORĂȘTIEI

ABONAMENTELE:
Pe 1 an 3 fl.; pe ½ an 1 fl. 50 cr.; pe 4 luni 1 fl.
Pentru România și străinătate 4 fl. la an.
Manuscripte nu se înapoiază. — Scrisori nefrancate nu se primesc.
Abonamentele se plătesc înainte.

Apare în fiecare Sâmbătă

EDITOR AL FOII.
Aurel Popovici-Barcianu, director.

PROPRIETATEA
Institutului tipografic „Minerva" în Orăștie.

INSERȚIUNILE:
Un șir garmond prima-dată 5 cr., a 2-a oară 4 cr., a 3-a oară 3 cr. și timbru de 30 cr.
Atât banii de abonament cât și pentru inserțiuni, sûnt a se trimite la adresa: „Minerva" institut tipografic în Orăștie (Szászváros).

Ce va urma?

De a un vrednic cetitor al foii noastre, cărturar dela sate, primim, ca o urmare a articlului nostru prim din numĕrul trecut, următorul articlu inspirat de durerea pentru nĕcazurile ce ne bântue și de grija pentru viitorul nostru ca neam în această țeară.

Zarand, Nov. 1897.

D-le Redactor,

Am fost și eu, și, sunt sigur, cu mine întreagă cărturărimea ce locuește la sate și poartă la inimă grija națiunii noastre, isbit ca de o detunătură mișeleasc㠠ce te ajunge pe la spate, de vestea legii celei noue pe care ni-ați dat'o în numĕrul trecut al *„Revistei Orăștiei"*, că va fi adusă în dietă! Sĕ ne sileasc㠠guvernul prin *„legi"*, aduse *și* în numele nostru, la aceea ca sĕ folosim și în *cărțile de școală* și în *atestatele* școlare și în *sigilele* lor, *numai numele unguresc* al comunelor noastre, care mai toate au așa de frumoasc㠠nume românești cu totul deosebite de cele ungurești: asta întrece ori-ce închipuire de sîlnicie! Este de-opotrivă cu aceea, dacă 'ți-ar eși în drum, și cu măciuca ridicată 'ți-ar zice: *„vorbești ungurește, ori te pocnesc!"*

Am stat clipite întregi ca înlemnit, și gândindu-mĕ mult asupra lucrului. Și în gândul meu s'a ridicat cu putere mare întrebarea, că dacă până acî sûnt deja împinse lucrurile de lăcomia de maghiarisare a stăpânirii, lăcomie ce sigur nu se va oprì acî — *ce va urma încă după asta?* Rĕspunsul îți vine de sine, cum urmează zală după zală în lanț, și eu cu cât mai mult mergeam în cercetarea rĕspunsului, cu atât mai tare mĕ cutremuram, ca de un vis grozav, în care îți trec pe dinainte, panoramă, chipuri după chipuri tot mai înfiorătoare, și când am fost la capĕtul gândirii am fost rece de fiorii ce m'au cuprins, și mi-au scrîșnit, fără voie, dinții în gură de nĕcaz. Era durerea omului ce în luptă cu altul, se vede pas de pas bătut și își simte neputința întru a-'i rĕsfrânge atacurile!

Căci cine nu vede în toate celece le sĕvîrșește acest regim tiran, un sistem, o lucrare după un plan mare, la a cărui abia la jumĕtate de sûntem ajunși?

Odinioară școalele noastre, înțelegem cele poporale, erau cu desĕvîrșire neatîrnătoare. A urmat introducerea limbii urgurești în ele ca studiu obligat. A fost întâia spărtură în zidul neatîrnării; apoi amestecul inspectorilor în examenele învĕțătorești, cerênd mare cunoștință a limbii ungurești, că de nu, comisarul nu subscrie diploma și inspectoratul regesc n'o sĕ-'l recunoască de învĕțător numai cu iscălitura autorităților sale bisericești și școlare; apoi controla tot mai aspră a inspectorilor unguri asupra învĕțămêntului; amestec în treburi disciplinare, aruncând din școală *învĕțători confesionali*, fără a-'i fi suspendat autoritatea bisericească, singura chemată a disciplina pe învĕțătorii sei, — acum numele comunei sĕ fie scris ungurește și în cărțile de școală și în sigile și în atestate!..

Ce va urma după asta?

Va urma, peste 2—3 ani, ucaz muscălesc, în formă de... „lege constituțională" prin care îți va vîrî limba ungurească în *întreg sigilul,* apoi în *întreg atestatul,* apoi în *întreagă cartea,* — și atunci eată-ne ajunși la capĕtul dorinței dorințelor lor...

Cel-ce crede că nu *aici* vor sĕ ajungă lucrurile, rĕu cunoscĕtor al Ungurilor este!

De aceea, dle Redactor, și mai nemulțumiți decât D-Voastră cu conducerea noastră națională, sûntem noi cărturarii dela sate, care am face, am mișca, am ajuta, și nu avem unde, nu vedem pe cine!?

Vĕzênd ce primejdie ne amenință, ar trebui sĕ sărim în picioare, și din sute de adunări mari naționale, *sĕ protestăm contra acestui plan de lege, cel puțin așa de zgomotos, cum am făcut'o contra legilor despre căsătoria civilă etc.*

De aceea întreb, dle Redactor, n'ar fi oare potrivit sĕ facem noi în aceste părți începutul? Poate ne vor urma și alți frați de-ai nostri pe aiurea. Căci e strigător la cer că stăm sĕ ne calce în așa chip pe cap, fără sĕ mișcăm, fără sĕ strigăm macar!

Sĕ ne sfătuim ce e de făcut, căci când vor fi ajuns pe planul lor la capet, cu mult mai greu ne va fi și decât astăzi.

St. P.

Pentru liniștirea atât a autorului articlului de mai sus cât și a tuturor celor-ce, alăturea cu noi, căzuseră pe gânduri de soartea luptei noastre naționale, — amintim că, după știrile ce le primim chiar la încheierea foii, azi **dorul nostru al tuturor, de a vedea ear' o mișcare națională viuă, bărbătească, măreață, e aproape de împlinire,** *și în scurtă vreme, doar' chiar nainte de Crăciun, o sĕ se ridice ear' cu tărie toate puterile poporului nostru la luptă mare contra potopului de maghiarisare! Și, după toate semnele, spre bucuria tuturor celor buni și entusiaști, vom vedea ear' pe toți cei cu dor și curagiu de luptă, la un loc, ridicați peste micile patimi, și umĕr la umĕr făcênd front dușmanului ce a turbat de tot!*

Sĕ stăm numai gata și sĕ le venim din toate părțile, din văi și de pe coline, într'ajutor.

Chestia Națională

a Românilor de sub stăpânirea ungurească și cu ea a însĕmnătății peste tot a neamului românesc în Rĕsăritul Europei, sĕ discută în cercuri tot mai largi și mai înalte.

Revista *„Le Correspondant"* din *Paris* publică în ultimul seu numĕr un lung și amĕnunțit studiu de 25 de pagini despre chestiunea națională, apĕrând cu căldură lupta și dorințele Românilor Studiul e semnat de *Baron Iohan de Witte,* și citează toate scrierile apărute asupra acestei chestiuni. Dl Baron de Witte zice, *că chestiunea națională română va devenì în curênd chestiunea cea mai arzĕtoare a Europei, căci până nu se va deslega ea, nu se va putea deslega și duce la sfîrșit nici chestiunea balcanică.*

*

Intre foile din *Germania* încă multe iau cuvênt contra purtării Maghiarilor. *„National Zeitung"* din Berlin, de pildă, merge până a pune în discuție prețul *armelor.*

„Tripla alianță, zice „Nat. Zeit.«, *are mari interese ca sĕ se înlăture această încordare (dintre Români și Unguri) dar și mai mari sûnt interesele Austro-Ungariei! Și bărbații de stat unguri ar face bine sĕ ceară sfatul generalilor austro-ungari în această ceartă, și sĕ'-i întrebe* ***ce preț are o eventuală mergere a armatei române în contra Rusiei, și ce preț are aceeași armată în contra Austro-Ungariei?"***

„Dacă conflictul nu se va înlătura, atunci România va fi împinsă a-și schimba direcțiunea politicei sale din afară".

Și sĕ știe că această schimbare, numai înspre Rusia ar putea-o face!

*

In România însași, chestia sĕ duce înainte de Ligă în chip îmbucurător, prin conferențe serioase în țară, și prin luptă ziaristică în străinătate.

In curênd sĕ deschide și dieta română parlamentul și senatul, și atunci, precum spun ziare de dincolo, chestia națională va fi reluată și în aceste înalte corporațiuni, în legătură cu desbaterile asupra Mesagiului de tron. In Cameră (sfatul deputaților) vor lua cuvêntul în această materie dnii Em. Porumbaru și Misir, ear' în Senat (sfatul bĕtrânilor) dnii Mîrzescu și Perieț anu-Buzeu.

Treburi școlare.

— In atențiunea prea ven. Consistor Archidiecesan gr.-or. din Sibiiu. —

Inspectorul regesc ung. de scoale pentru comitatul Hunedoarei, Réthi Lajos, cum lună de lună face raport comisiei permanente a comitatului, — *în raportul sĕu despre mersul învĕțămêntului pe luna lui October,* a. c. în comitatul Hunedoarei zice, pe la mijloc, din cuvênt în cuvênt:

„In luna trecută mult a trebuit sĕ mĕ ocup în deosebi cu afacerile negligiate ale școalelor greco-orientale. ***La școalele acelei confesiuni, decăderea este surprinzĕtor de repede și de mare.*** *Din toate părțile sosesc arătări, că prelegerile nu sĕ pot începe regulat, de lipsa de învĕțători. Că sĕ aibă candidați diplomați de ajuns, nici pe departe nu poate fi vorbă! Umplu posturile cu persoane ce nu au pregătirea de lipsă, și îi schimbă din an în an. Dar' multe cazuri și îngijirea de de-acestia sĕ tragănă și amână.*

„In luna aceasta am cerut dispositiuni dela autoritățile mai înalte bisericești față de numeroase școli neîntregite, dar' încă n'am știre sĕ se fi luat mĕsurile de lipsă.

„Nu voiu întârzia după gruparea de lipsă a datelor, sĕ vin cu propunere *(la comitet)* ***pentru a propune o întrevenire radicală din partea guvernului!"***

Și durere, trebue sĕ-'l credem pecuvênt pe dl inspector Réthi, că *rĕu* stau trebile noastre școlare în unele părți din comitat, căci eată, drept tristă pildă, ce ni sĕ scrie în privința asta de un harnic și bun învĕțător din tractul protopopesc al Hațegului:

Hațeg, în 10 Noemvrie 1897.

Domnule Redactor,

Mâchnirea în protopopiatul nostru gr.-or. al Hațegului e mare, pentru-că acest protopopiat, căruia 'i-am putea zice »poliglot«, întins și mare, supus conducerii preotului Nicolae Șinca din satul Biscarea, dă napoi cu pași repezi. Școalele confesionale gr.-or. din acel tract sunt în agonie, ear' afacerile bisericești în o confusiune ne mai pomenită.

»Trib. Pop.« ocupându-se de curênd și de protopopiatul Hațegului, opina, că sanarea rĕului, ce amenință temelia credinței, prin slaba administrare de azi, prea ușor se poate salva dacă ven. consistor ar dispune alegerea de protopop, căci concurs e escris de doi ani de zile, și e denumit demult comisarul de alegere și se așteaptă numai trimiterea actelor, ca acesta sĕ-'și poată îndeplini misiunea.

Neîndestulirea la noi e generală, mai ales dacă privește omul stările școlare.

A sosit și Noemvrie, și *în multe școli încă nu s'au început prelegerile, ba la unele nici învĕțători nu sunt instituiți!*

Dl administrator denumește la o școală câte 2—3 învĕțători; dacă n'a isbutit cu unul, trimite pe celalalt. La Petrila, spre pildă, denumește la ambe școalele câte un învĕțător prin Septemvrie a. c. Cei din fruntea trebilor în comună, pe unul n'au vrut sĕ-'l primească. Dl administrator strămută pe învĕțătorul dela școala din jos la cea din sus și apoi în conțelegere, la fața locului, cu preotul respectiv, au hotărît, ca aci sĕ aplice pe un tinĕr din Petrila. Dar' re'ntors acasă, la vr'o 2 sĕptĕmâni denumește și decretează earăși pe altul! Acesta, un om din depărtare, se duce în comună, dar' nu-'l primesc. Merge sĕrmanul la *pretură* pentru a-'l ajutura, căci aci adm. protop. făcuse cunoscută denumirea lui printr'un act, fără dat și fără numĕr, dar' toate înzadar, căci respectivul după-ce a spesat vr'o 30 fl., a fost silit sĕ se întoarcă acasă.

In urma acestora dl adm. prot. adună toate actele și le așterne consistorului pentru decidere, ear' până se va hotărî causa, a rînduit ca preotul de acolo sĕ țină școală. Dar' și aceasta a rĕmas fără resultat, căci dintre trei învĕțători și un preot numit, *școala e astăzi încuiată!*

La Livezeni trimite un învĕțător. Cei din comună nu-'l primesc, căci ei au fost »tocmit« pe altul, care li-a și rĕmas.

Mai dureros apoi stau școalele de pe la »pădurile Hunedoarei«, *unde nici o școală nu s'a început.* Dl administrator a trimis după doi concurenți dela Turda, 'i-a decretat, dar' oamenii nu vreau sĕ-'i primească. Nĕcăjiți, huiduiți, numiții se duc la pretură, unde n'au primit nici o mângâiere, pentru-că în causă nu s'a facut nici o relație dela oficiul protopresbiteral.

Astfel unul a luat frunza în buză, s'a dus acasă; celalalt copleșit de miserie, s'a refugiat într'o comună, unde mai fusese învĕțător, s'a așezat aci, unde dl adm. prot. a fost decretat pe altul!

Atâta încurcătură!

Tot atât de rĕu stau trebile și cu celelalte școli din *Federi, Fizești, Sânpetru, Grid, Cinciș, Teliuc, Bata-lui-Craiu, Ocoliș, Topliț a* etc. etc. Și causa școlară trebuia regulată prin Septemvrie, ca instrucțiunea sĕ nu sufere!

De altfel dl administrator nici în chiar comuna d-sale, destul de împopulată, cu o filie în apropiere, în 20 de ani n'a fost în stare sĕ înființeze și sĕ susțină o școală! Cum sĕ nădĕjduim atunci că o sĕ ducă la pășune verde școalele unui tract întreg?

Nici armata cea mai eroică, în lipsa comandantului bun, expert și energic, nu face vre-o ispravă, decum școalele din protopopiatul Hațegului, unde doară ca nicăiri causa școlară e de plâns și soartea învĕțătorilor un lanț de suferințe!

Rĕu e așa! *Scevola.*

ȘTIRI POLITICE

Purtarea cea necualificabilă a Ungurilor, față de Români, pare a da lovituri mortale străduințelor de alipire a României către tripla alianță.

„Pester Lloyd" a primit zilele acestea din București următoarea telegramă, ce lasă sĕ se înțeleagă curat acest lucru. Ea spune:

«Știrea unor ziare despre plănuita visită a regelui Carol la curtea rusască, se adevereș te cu observația, că această visită nu înseamnă o nouă constelație

politică, dată fiind armonia dintre Rusia și tripla alianță în Orient«.

»Cu toată »observația« aceasta, zice »Drapelul« din București, nu rămâne mai puțin adevărat, că visita regelui la curtea rusască *își are însemnătatea sa politică*

»Așa zisa »armonie« dintre Rusia și triplicea, nu exclude un antagonism marcat dintre interesele rusești și cele austro-ungare în Orient; și în asemenea condițiuni *visita anunțată înseamnă că „alipirea României la politica monarchiei habsburgice", a făcut un regres important!*

„Se poate ca viitorul să ne reserve mari surprise".

Cu alte cuvinte: Alipirea Românilor la un stat în care sunt cuprinși și Unguri și purtându-se Ungurii așa de brusc cum azi se poartă față de Români, s'a lovit de o greutate ce o isbește dela sine, și, nu e peste putință se o silească sĕ-'și caute în alte părți razimul Lucrul acesta le-ar strica Ungurilor, negreșit, cât nu se poate prețui!

*

Și, interesant, în același timp se vestește, că *A. S. Principele Ferdinand al României*, va pleca peste câteva zile în *Francia* (aliata Rusiei), și acolo va petrece iarna, ear' în calea sa, *la Nizza el va fi salutat de un trimis al președintelui republicei franceze, în numele acestuia!*

Fapte!

(Urmare și fine).

Așteptăm dela preoți să lucreze, ba o pretindem chiar! Dar' în același timp să nu uităm un lucru: Preoții nostri sunt așa de slab plătiți, că toți, unu și unu, trebue să fie în același timp și economi, (plugari), ba cei mai mulți mai mult economi decât preoții.. Rĕul acesta ar trebuì sĕ-'l vadă și înțeleagă si poporul nostru și se se străduiască a-'i pune capĕt, prin o mai bună întreținere a preoților, ca el, preotul, dela care cerem să ne conducă spre bine cu sfatul și cu pilda, să nu fie silit a-'și perde toată vremea cu lucrul pălmilor ca cel din urmă ziler, să nu fie silit de sĕrăcie a aștepta ajutor dela *străin,* care apoi poftește în schimbul acelui ajutor să-'și ție limba în gură și să nu deștepte poporul! Să aibă din ce-'și crește copiii așa ca să poată fi și ei la rêndul lor de folos bisericii, școalei și națiunii, să aibă din ce-'și procura foi și cărți folositoare din care să se învețe și după cari să deștepte și poporul, să aibă de unde cheltui în adunări folositoare naționi, etc.

Pentru-că preotul fiind mai bine plătit, are și vreme mai multă a să cuprinde cu scrieri folositoare și luminătoare. Căutați și vedeți cum Jidovimea plătește plăți mari popilor și dascălilor sei, ca să aibă tragere a lumina și învĕța. Dar' și acestea date fiind, ca lucrul să meargă bine nainte, avem lipsă de binevoința și spriginul *tuturor*. Nimeni pedecă să nu fie, în munca spre bine. Primarii nostri să stee în cea mai bună conțelĕgere cu preotul și nimica să nu hotărască până nu s'au sfătuit laolaltă, că străinul străin este, și la rĕul nostru îi va povĕțui dacă pe el îl vor întreba de sfat! Cercați cu preoții în conțelegere, ca la alegeri de comitete comunale, același comitet să fie la sat, la biserică și la școală, (socotind că oameni de treabă și cu durere pentru biserică și neam vor fi cei aleși), și atunci merg lucrurile strună, spre binele nostru!

Primarii români să nu-'și prea plece urechea la sfatul străinului, căci atunci vor face ca cel-ce pune capra să grijască de curechiu. Să dee, dacă-'s oameni de omenie, ajutor preotului, se pună biserica și școala în rînduială bună, ca se înflorească, căci școala și biserica bună ne vor mântui pe noi!

Dacă altfel veți face, rĕu neamului vostru veți face și în loc de conducĕtori și părinți ai comunei, unelte pĕcătoase și șterguroaic în mâna dușmanului sunteți!

Învĕțătorii nostri în conțelegere și mână în mână cu preotul, se le facă toate întru ridicarea și deșteptarea poporului, căci așa și poporul și preotul și învĕțătorul, mai cuĕnd și mai mult va avea și de-a ara și de-a secera!..

Domnii advocați români, ar trebui să folosească ori-ce prilegiu de întâlnire și venire în atingere cu preoții și cărturarii sătești, pentru a le face cunoscute legile cari le sûnt ne apărat de lipsă, ca se nu dea în gropi de câteori e vorbă de drepturile lui! Ear' față de poporul însuși să se arete binevoitori, și cruțători, că Doamne bine ar fi atunci!

Negustorii și meșteșugarii români, pe cari noi îndemnăm din toată inima ca întreagă națiа să-'i sprigineasсă, să se arate și vrednici de acest sprigin, vînzênd la națiа voastră marfă numai de cea mai bună, și cu mici percente, ca se tragă și mai tare la dênșii și așa să ne întărim în toată privința, și mai ales să ție la națiа lor și să nu se lapede între nici un fel de împregiurări de ea, cum, durere, o fac unele capete seci!

Și așa întreaga inteligență română, din sat și din oraș să premeargă cu pildă bună întru toate, cu preotul în frunte.

Să fim toți neobosiți apostoli întru a deștepta poporul românesc, ajutându-ne mult de preotime, căci ea e în nemijlocită atingere cu poporul, și știe care îi e lipsa și durerea.

Dar' ca să putem face ceva, trebue *se punem jos nepăsarea, fala și ambiția deșartă, și pe toți un gând, o simțire, o faptă se ne conducă!* Prin jurnale să discutăm, să le cetim, să ne înțelegem și se mergem înainte.

Mântuirea și înaintarea poporului român la cultură în zilele noastre, mult se poate înainta prin *școalele* confesionale și prin *foile* naționale. Spriginirea acestora se o cerem dară; pe acestea cei chemați și cu prindere, bănci și oameni cu dare de mână, să le ajute, și apere, și se facă totul pentru lățirea lor cât mai mare.

Lățită odată cetirea în popor, prin foi bune să va înrîuri asupra lui ca să urmeze pe conducĕtorii sei, ear' aceștia îl vor chema la *fapte* și, urmați, vom vedea atunci *fapte* folositoare neamului nostru iubit, cât spaimă și cutrămur să cuprindă pe dușmanii noștri rĕi și mici de inimă, ca recunoscênd vrednicia noastră să se plece naintea dreptății pe care le-o cerem, și să ni-o dee!

Dar' chiar ca să ajungem la aceste stări ideale, *fapte* cerem dela conducĕtorii nostri, fapte cari să pregătească sosirea acelor zile de bine și nu mai mult amorțala și perderea de cap de cari azi în chip atât de dureros bolim.

Merișor, (com. Hunedoarei).

Isidor Saturn,
preot român.

Pacea Lumii

Spania și Cuba.

Spania are încă greu de lucru în depărtatul Rĕsărit, pentru insula *Cuba*. Rĕsboiul civil e în plină curgere.

Telegrame dela 14 Nov. vestesc, că trupele spaniole au avut cu resculații cubani mai multe ciocniri sângeroase în provincia *Pinar del Rio*. Resculații au avut 40 de morți, ear' Spaniolii 32, între care și un oficer, afară de aceștia 42 răniți.

La 15 Nov. resculații au atacat orașul San-Juan-Yerest, întrând în el și avênd aci crunte încăierări de stradă, cu perderi în amêndouĕ părțile, dar' au fost respinși și goniți din oraș.

*

Germania și China.

Intre *Germania* și *China* e aproape să isbucnească o încăierare. Niște misionari (preoți) germani căutând se câștige pentru creștinism în țeara de jumĕtate sĕlbatecă, au fost crud măcelăriți. Guvernul german cere acum »satisfacție« Chinezilor. Flota de corăbii de rĕsboiu ce e în apele chineze și comandantul lor, are poruncă aspră dela Berlin, că de cumva guvernul chinez nu dă satisfacția ce 'i-se cere, să pășască cu trupele pe țĕrmul chinez, cuprinzênd portul Kiang-Hang.

*

Sĕrbii cu Bulgarii

par a se apropia tot mai mult unii de alții, pentru — a se lua de cap! Guvernul bulgar a trimis zilele acestea la hotarĕ mai mulți oficeri de rang înalt, ca să bage de seamă ce lucrări îndeplinește acolo Sĕrbia și ce mișcări. Pentru-că în Sofia (capitala Bulgariei) e vestea, *că Sĕrbii trimit deja tunuri la hotarĕ și întăresc strîmtorile.*

*

Austro-Ungaria și Turcia.

Intre împĕrăția noastră, *Austro-Ungaria* și *Turcia* încă s'a iscat o încordare neașteptată. Agentul Barazafoli, supus austro-ungar, a fost isgonit din Mersina, oraș turcesc, și chiar chinuit de slujbașii turci, bănuit fiind, pe nedreptul, c'ar fi în legătură cu resculații armeni. Agentul s'a plâns consulatului și consulatul s'a întrepus pentru supusul seu, cerênd, după îndrumări dela ministerul de externe din Viena, ca slujbașii ce s'au făcut vinovați de a fi uedreptățit pe un supus ce avea drepturi în ordine, *să fie alungați din slujbele lor în timp de trei zile*, și anume până Joi în 18 Nov. la ameazi. De nu, ambasadorul austro-ungar în Constantinopol *se părăsască numai de cât Constantinopolul* (lucru ce se face numai când între douĕ state sunt mari încordări, când au ajuns, cum s'ar zice, la cuțite!) In același timp douĕ mari corăbii de rĕsboiu austriace s'au trimis spre Mersina, și dacă nu se împlinește cererea împĕrăției, *să înceapă cu tunurile bombardarea orașului, până va cădea în ruine!*

Stările dela Dobra.

Dobra, 6 Noemvrie 1897.

Până când despre stările dela Dobra, se scria sub diferite subscrieri anonime, am aflat de prisos a rĕspunde la neadevĕrurile ce conțineau acele corespondențe. Acum însĕ, după-ce corespondența din Nr. 44 al »Revistei Orăștiei« este subsemnată de 8 persoane, în numele a 160 (?) parochieni din Dobra, subscrisii ne ținem de sfântă datorință a informa opiniunea publică, despre așa numitele »Stări dela Dobra« descrise în mai multe corespondențe.

Cu indignațiune desmințim afirmațiunea din corespondența publicată în Nr. 41, că inteligința din Dobra ar fi intreprins pașii, de a-'și părăsi legea strămoșească, trecênd la unire! Ne mirăm mult cum câteva persoane ce aparțin inteliginței se indentifică cu întreagă inteligința. —

Că au subscris declarațiunea de trecere, mai mulți credincioși dobreni? Aceea s'a putut întêmpla numai seducêndu-'i prin momeli și beuturi, dar' nici unul din convingere.

Când căutăm adevĕrata sorginte a stărilor dela Dobra, vrênd-nevrênd constatăm, că acelea au provenit dela întregirea protopresbiteratului și a parochiei Dobra, la care ca și în alte locuri, s'au ivit mai mulți aspiranți, între cari și actualul administrator, dintre cari unul mai mult, altul mai puțin se bucură, învrednicindu-se, de încrederea autorităților bisericești și de simpatia poporului. Conform legilor din vigoare, Prea veneratul Consistor archidiecesan a denumit de administrator protopopesc și parochial pe M. o. d. Avram S. Pĕcurar, care s'a bucurat de deplina încredere a autorităților, și în care în adevĕr nici nu s'au înșelat, după-cum se poate documenta prin fapte concrete.

Că domnul administrator nu e persoană plăcută concipientului corospondențelor, din aceasta nu urmează, că nu ar fi apt pentru postul de protopresbiter. Aptitudinea dênsului o dovedesc faptele și meritele neperitoare pentru Dobra și tract, cari nu se pot șterge cu toată arta lui Guttenberg. Așa biserica din Brîznic, școala din Lăpușnic, Lăseu-Grind: apoi școala din Dobra și renovarea bisericii, sûnt tot atâtea dovezi de conducere înțeleaptă.

Volnicii, abusuri, nedestoinicie de conducere, ce se atribue domnului administrator sûnt tot atâtea neadevĕruri, cari s'au documentat deja prin cercetările făcute la plângerile D-lor corespondenți. Să va vedea unde dai și unde creapă.

Pentru-ca să poată judeca opiniunea publică, pe care parte e dreptatea, adevĕrat trebue să cunoască causa pe deplin, și aceea numai așa se poate, dacă fiecare parte-'și descopere sincer, fără patimă, motivele de apĕrare a causei.

Când domnii corespondenți declară, că sûnt pentru renșita celui mai cualificat candidat, atunci s'au tradat singuri, căci nu apĕră causa generală, ci interesul unei persoane, cărei s'au angajat, și omul angajat nici-odată nu poate lucra după convingerea sa și pentru interesul general. Numai un for superior este în stare și competent a judeca cualificațiunea unui aspirant la un post inferior.

Vai de acel om, care voește să se ridice călcând pe altul în picioare și care voește a-'și face merite dejosind pe altul, cum fac dnii corespondenți.

Ne sûnt proaspete în memorie luptele decedatului șef al tractului care 'și-a jertfit și vieața luptând pentru fericirea poporului, dar' agitatorii numai acum recunosc ce au perdut, și cum au pĕcătuit înscenând contra dênsului felurite insinuări, de care e plin archivul.

Astfel se întêmplă și acum cu actualul administrator. Acei cu pĕcatele în sin strigă în lumea largă că e pĕcătos.

Să producem câteva casuri concrete.

'I-se impută domnului administrator, că nu observă constituțiunea bisericească, nu observă »Statutul organic«. Intrebăm, care paragraf din St. org. prescrie ca să se agite credincioșii unei parochii în ajunul sinodului reorganisător, prin agenți din casă în casă, precum au făcut domnii corespondenți? Cine pretinde respectarea legii, să premeargă cu exemplu!

Susțin, că ar fi aleși în sinodul protopresbiteral al Dobrei, membrii ordinari din tractul Iliei. Cu ce față pot ei schimonosì lucruri petrecute publice, și suscepute în protocoale oficioase? Doară tot tractul știe că nici un membru ordinar nu e ales din tractul Iliei.

'I-se impută, că nu e naționalist, că ar fi făcut abusuri la alegerile de deputați.

Spună dl Iosif Petroviciu în a cui casă a fost »cassa« de unde se plăteau voturile alegĕtorilor români cu 30—50—100 fl. în favorul lui Stojanovici?

Spună dl Lăcătuș George cine umbla cu peană în pălărie și era conducĕtorul corteșilor la alegerile de deputat, nu dênsul?

Spună Leșnican Vicențiе în a cui curte și casă se traficau voturile la alegerile de deputați?

Nu în grădina lui Comloși Ianoș le căra acesta cu ciuberele vinars alegĕtorilor?

Domnul notar Iosif Criste ce interes are a da lecțiuni altora, făcênd imputări? Aducă-'și aminte la ce stare a adus societatea »Pompierilor voluntari« din Dobra, care a părăsit-o total, ca president, causând societății daune enorme în recuisitele avute.

Dl Adam Leșnican ar face mai bine, dacă 'și-ar aduce aminte cu ce patroni a ajuns la postul frumos ce-'l are, și să lasă și pe alții în pace.

Când li-s'ar numĕra domnialor toate pĕcatele, acelea ar umplea — vorba d-voastre — nu conturi, ci risme de hârtie!

Acum vin și se girează de luptători ai unei cause sfinte, agitând poporul pacinic, cu cele mai mârșave amenințări, cum este: Părăsirea legii strămoșești și trecerea la „unire".

E posibil, că domnii au mare lipsă de »purgatoriu«.

Romul Anucuța, George Herbay, Iosif de Herbai, Iosif Crainic, I. German, Iosif Câmpurian, Simion Pascu, Vasile Nagy, Niculae Criste, Toma Neamțu, Moise Vichentie, Ilie Lădariu, Criste Iosif, Ioan Simesc, Nicolae Lădariu, Nistor Adam, Simce Mihaiu, Ioan Țigla, Ioan Criste, Nistor Mihai, Vicentie Leșnican.

Caracteristic! *Intre cei subscriși aci vedem și pe Iosif Crainic, Vasile Nagy, Ioan Simesc, Mihaiu Simce, Vichentie Leșnican și Ilie Lădariu.*

Dar' tot aceștia sunt subscriși și pe »Scrisoarea deschisă« ce 16; de Dobreni o publică printre inserțiunile numerului nostru de azi, contra dlui administrator. Eată explicația: In epistola prin care ni-s'a cerut publicarea „Scrisorii deschise", ca inserat, (după-ce Direcția foii hotărîse închiderea discuției în această privință, și așa nu-i mai puteam da loc), — ni-se spune:

... „Vĕ rugăm se cercetați subscrierile, căci vre o 6—7 „din cei subscriși aci (cei numiți mai sus) spun, că dl „administrator 'i-a chemat sĕptĕmâna trecută la dînsul „ca se subscrie „o rugare", spunêndu-le cu totul altceva, „și de cetit nu le-a cetit-o, dar' nu că vrea se desmintă „cele publicate de noi în nrul 44 al „Revistei", că de „le spunea, nu ar fi subscris Doamne firește"...

Și într'adever numiții 6 inși sunt subscriși cu mâna proprie pe „Scrisoarea deschisă" inserată pe fața din urmă a foii.

Nota Redacției.

Înflorirea României

se oglindește aproape pretutindenea unde îți arunci ochii la arĕtările muncii oamenilor ci.

Se știe că a cheltuit România milioane pentru podul cel mare pe la Cerna-Vodă, peste Dunăre, pod ce a costat vre-o 14 milioane.

Scopul era să lege drumurile de fer din țară cu portul de mare Constanța, unde se încarcă și descarcă pe corăbii marfă multă, mai ales bucate și vite, ce se duce în străinătate aducênd alte mărfuri în locul lor în țară. Prin legarea liniilor ferate cu portul, prin mărețul pod, se nădĕjduia a se da un avênt foarte mare comerciului țerii pe mare.

Și socoteala s'a arĕtat foarte întemeiată, făcênd onoare conducerii țerii care a făcut-o.

Eată câteva cifre care ne vor dovedì-o luminos aceasta:

In anul *1895 au întrat* în Țară (România) pin portul dela Constanța, mărfuri din țerile din afară, 27 milioane, în preț de 5 milioane de lei.

In *1896,* după începerea întrebuințării «Podului Carol I», aducerea în țară prin

acest port și pe această linie, a urcat la 53 milioane chilograme în preț de 19 milioane lei.

Ear' *ducerea în afară* n'a rămas nici ea mai napoi în creștere:

In *1895* s'au dus din România în afară, prin acest port 78 milioane chilograme mărfuri, în preț de 11 milioane lei.

In *1896* s'au trimis pe pieţele mari ale Europei prin acest port al României 183 milioane chilograme, în preț de 24 milioane lei!

Așadar' peste îndoit!

Și, peste tot, negoțul țerii înflorește și va înflori și mai frumos prin astfel de legături ce-'i ușurează drumul!

Medic de teatru!...

Să tot fii! Să vezi numai!

Doctorul de teatru are în toată bunăvremea păstrat un scaun în apropiere. De acolo el privește întreagă representația, ca în cas de a 'i-se face rău vre-unui teatralist, să poată repede da ajutor. Firește omul dacă a văzut o piesă de vre-o 5—6 ori se mai și satură de ea, și bucuros lasă pe altcineva, pe vr'un prietin, în locul seu.

Un scriitor francez ce era și el prieten cu un astfel de doctor de teatru, povestește următoarea pățanie a sa.

Pe când eram încă tinĕr și frumos, prietenul meu, doctorul, m'a lăsat în locul lui la teatru. Dar' nici nu s'a sfîrșit actul prim, și regisorul aleargă la scaunul doctorului, mĕ prinde de guler și-'mi răcnește în urechi:

— Domnule Doctor! eroina noastră e greu bolnavă, trage de moarte! Mântuește-o!

Tot sângele 'mi-a înghețat în vine! Ce să fac? Dar' până să ajung sĕ-'i răspund ceva, m'am și trezit în cabina de îmbrăcat a eroinei! Directorul desnădăjduit sare la mine:

— Dle Doctor, ce să ne facem?

— Hm! am zis, și eram roșu ca un rac și mĕ treceau toate... sudorile! Dar' ca să fac totuși ceva, am prins mâna damei, care de-odată începu a se întinde, ca șerpele. Nu știam ce să fac.

— 'I-ați vĕrsat apă pe cap?

— Vĕrsat.

— Și n'a folosit?

— Nu.

— Atunci să nu mai vĕrsați!..

Mare înțelepciune!...

— Dar, „octolon" ați probat?

— Nu avem.

— Aduceți îndată!

Directorul și regisorul fugiră ca din pușcă. Am rĕmas singur cu bolnava, frecându-'i mâna. De odată, minune! frecușul meu avu urmare: eroina își deschise ochii și privi rizând la mine:

— Doctore! Doar' eu nu-'s bolnavă. Poate si d-ta ai băgat de seamă. Dar' d-ta ești tinĕr și amabil. Eu doresc două-trei zile de concediu. Ajută-'mi!...

Cu cea mai mare plăcere! răspunsei buimăcit de bucurie. Cu atât mai vîrtos, că și eu îți datorez cu o descoperire: nici eu nu-'s doctor, ci am șezut în locul prietenului meu, a doctorului. Să nu-'l spui, că-'și perde postul. D-ta ești tinĕră și amabilă...

Artista a rîs cu hohot, ear' când directorul s'a întors cu leacul, i-am spus cu fața serioasă, că zgârciurile și ametelile au trecut, are însĕ lipsă de odichnă câteva zile. Cu față acră directorul a dat concediul „prescris" de mine, dar' eu și „bolnava", despărțându-ne, ni-am strîns bine și cu căldură mânile...

NOUTĂȚI

Consistorul metropolitan gr.-or. a fost conchemat de Exc. Sa Metropolitul Miron Romanul, la Sibiiu în senatele speciale, pe 11/23 Noemvrie.

*

Dl Andreiu Balteș, răspunzĕtor pentru redacțiunea »Tribunei«, a fost grațiat și de cele 5 luni la care fusese osândit în cel din urmă proces. Al naibii Bánffy! Vrea cu tot prețul să arate, că a început să se poarte »mai blând« față de Români, și ca »dovezi« iartă pe dl Balteș, dar' nu și pe cei 4—5 ce mai sunt în Seghedin și Vaț!

*

Moarte. Constantin P. Barcianu și Tiberia P. Barcianu au profunda durere a anunța încetarea din vieață a prea iubitei lor soție și mamă *Iosefina C. P. Barciam* născută Peia, întêmplată la 27 Oct. v. a. c. în București, la vîrsta de 33 ani. Trimitem condolențele noastre întristatei familii.

— *George Chițu*, fost întâiul primar al Craiovei, fost ministru, membru al Academiei, mare cordon al Coroanei României etc. etc. a încetat din vieață în noaptea de 27 spre 28 Octomvrie 1897, în etate de 69 de ani, la proprietatea sa Mirila la Craiova.

*

Subjude la Geoagiu. După-cum se hotărîse în o congregație de mai nainte, la propunerea dlui Dr. A. Muntean, dela comitat se cere acum la minister un subjude pe lângă judele din Geoagiu.

*

Prinos școalei. Dl învĕțător Ioan Balomiri din Balomir ne împărtășește, că a primit pe seama elevilor sĕraci 6 cărți și trei charte a Africei, dela rev. dn protopop *V. Domșa*, din Orăștie, cu însĕmnarea că darul se face din »*Fondul Ioan Fetu*« și cărțile s'au și împărțit între elevii sĕraci dar' sîrguincioși, în numele cărora dl înv. aduce și pe această cale recunoscĕtoare mulțumită pentru aceste daruri.

*

Podul dela Geoagiu pe Mureș, fiind gata, se va da folosinței în 1. Dec. n. Acum mai umplu numai la drumul dela capetele lui.

*

Pagubele revărsărilor de ape. Ministerul domeniilor din România publică o socoată a pagubelor pricinuite de ploile și eșirile de ape de astă primăvară.

După această socoată, pagubele suferite peste tot, de stat, județe, comune și particulari, se urcă la *39 milioane lei!*

*

Mare lăptărie la Herĕstrău. Intre alte multe așezăminte bune ce se fac una după alta și în România în folosul poporului și pentru înaintarea lui, dându-'i pilde de o economie cât mai cuminte, — guvernul român a hotărît înființarea unei lăptării mari și folosindu-se de toate îndreptările științei, pe lângă școala de agricultură dela Herĕstrău. In vederea înființării lăptăriei, ministrul domeniiloi a însărcinat pe dl Locusteanu, directorul școaler superioare veterinare, de a merge în străinătate pentru a cumpĕra un mare numĕr de oi de soiul «merinos», de rasă engleză.

*

Poștă pe la Surduc. Intre România și Ungaria s'a deschis o nouă legătură postală, pe la Surduc, (dela Livezeni la Tîrgu-Jiu).

*

Din împĕrăția — hreanului. Serios Își are și hreanul »patria« sa, împĕrăția sa am putea zice, unde are și el drept a stoarce lacrimi din ochii oamenilor ce-'i calcă tărîmurile, mai multe ca ori-ce dureri ori bucurii din alte lumi. In Bavaria, în orașul Erlangen și Baiersdorf e puterea lui. Acolo hreanul se cultivă mai vîrtos ca ori-ce altă legumă, și când îl scot din pământ, îl trimit cu sutele de vapoare în toate părțile. Viena și Pesta îndeosebi mistue mult hrean, la cârnăței, știi. Singur în Viena vin din împĕrăția hreanului câte 2000 de buți pline pe an! Dar' și Francia și America-de-Nord și Ierusalimul le face să se afume cu pișcătorul lui miros.

*

Nouă stație de gendarmi avem în comitat: la Sălașul-de-sus. Cel puțin cu de-aceștia ne »alduiește« stăpânirea maghiară.

*

Așa se cădea... Un lucru de tot hazul s'a întêmplat nu de mult în Magdeburg. După regulele de bună-cuviință germane, la masa împĕratului, de câte-ori el ridică păharul și bea, trebue sĕ-'l ridice cu el și să bee toți mesenii. In rîndul acesta împĕratul trebue că a fost tare setos, că foarte des golea păharele. Intêmplarea fără noroc însĕ a vrut, ca la masă să fie și câțiva inși, cari să nu birue cât împĕratul... așa că pe la sfîrșitul prânzului câteva colțuri de mese ci-că erau tare clătinătoare și vedea lumea în colori foarte pistrițe... Ce e numai chior în toată istoria, e, că acestea le spune o foaie — franceză!

*

Drumul de țeară dela Orăștie spre Binținți—Balomir, etc., oprit aproape doi ani, s'a deschis de nou.

*

O sinucidere ciudată. S'a întêmplat mai zilele trecute în Pesta. Un tinĕr, calfă de măestru, urîndu-'și sĕrăcia și zilele, s'a dus în o catenea de frunte. A dus cu sine și pe lăutari, cărora le-a făgăduit frumoși bani sĕ-'i cânte pe ales! El și-a comandat beutură, și ca omul ce nu mai vede naintea lui, bea din greu, ear' Țiganii îi cântau cum mai rar! De-odată el, fără sĕ-'l bage cei din apropiere de samă, a scos din buzunar un revolver, l'a pus cu țeava în gură și l'a descărcat!.. Deodată cu detunătura a căzut și nenorocitul în lac de sânge și a murit în câteva clipite!

*

Subnotar la Peștișul-de-sus se caută. Plata urcă la 500 fl. A se adresa până la 21 Nov. fisolgăbireului din Hunedoara.

*

Noul palat al universității din Iași. In 22 Oct. capitala de odinioară a Moldovei, a avut mare sĕrbătoare. In cea mai frumoasă stradă a orașului, în Strada Carol, s'a început în 1893 clădirea unui mândru palat, care să fie un templu prețios pentru rĕspândirea culturii în Țară: palat pe seama universității. Zidirea lui a durat 4 ani de zile și a costat *două milioane și jumĕtate* lei! E clădit pe un loc întins de 10,000 metri pătrați. Numai fața lui, fruntea, e de 130 de metri de lungă, ear' încăperi, odăi, sale, are 320! E unul din cele mai mărețe clădiri ale Iașilor. Și Marți noul palat a fost deschis cu mari sĕrbări și predat folosinței. A mers însuși Regele Carol pentru a fi față la deschidere, prilegiu pe care orașul Iași l'a știut folosi pentru a face strălucită primire gloriosului Domnitor al Țerii.

*

Restanța dării de drum, singur a acestei dări, în comitatul nostru a fost la sfîrșitul lui Octomvrie 184.000 fl!

*

Sultanul bătut de femei. Ziarul »Times« din Londra aduce știrea, că Impĕratul Turcilor s'a îmbolnăvit de-odată. De ce? Asta are haz: Ci-că cinci femei tinere adus, din Etiopia în haremul lui, l'au bătut într'o zi așa de bine, că a trebuit se se pună bolnav în pat! Bietele îndrăsnețe însĕ, au plătit scump curagiul lor: au fost băgate în saci și aruncate în mare!

*

Noul edificiu al tribunalului din Deva, un mic palat, va fi gata până în Octomvrie al anului 1899.

*

O îndreptare. In numĕnul 39 al „Revistei" în raportul despre adunarea dspărțĕmêntului Orăștie al „Asociațiunii", la *Turdaș*, s'a scris că Dr. I. Mihu. a cinstit pe bravii călăreți ce, sub conducerea dlui înv. *Vlad* au întîmpinat la marginea orașului, comitetul, cu *10 fl.*

Indreptăm știrea: Dl Dr. Mihu a cinstit pe călăreți numai cu *5. fl.* Asta ca să nu se ridice cumva bănueli nedrepte asupra primitorului sumei.

*

Pădurarilor le e oprit vênatul, prin ordin ministerial, dat de curênd pentru totdeuna! Cei-ce ar călca porunca, și vor fi arĕtați, se vor pedepsi aspru!

*

Un răspuns slab. Dl Iosif Pop, preot gr.-cat. în Homorod, ne trimite o scrisoare în pricina d-sale cu extrasul lui *„Máncs Iánoș"*, (vezi nr. 43. al „Revistei"), adeverind cele scrise despre d-sa, dar' aprinzêndu-se puț n con'ra dlui preot Suciu și contra noastră, că de ce ne mestecăm în »oficiul« d-sale.

Eată cum ne scrie:

...„Manciu Iános presentanduse la mine cu Documinte si Acte oficióse ungurești, ba chiar si portulu la aratatu dela portatoriulu de Matricule, amu cautatu a lucra dupa acelea, si numamu abatûtu dela cele implinite prin urmare nu debe ame ataca nimenea in oficiulu meu, eu Scóla dela nîmenea nu potu asculta, fiescine 'sii folosce numele cumu i place acea si face«... *Iosif Popu* mpr. preot gr.-cat.

Ne am arĕtat părerea față de purtarea dlui preot Pop, și ce trebuia să facă chiar aducêndu-'i omul »Documinte« ungurești. Nu mai perdem vremea. Observăm numai, că cu »preoți« cari așa vorbesc și scriu, anevoe o să ajungem în raiu cu naționalitatea noastră!..

*

„Predealul", stațiunea dela hotarĕ, între România și Ardeal, începe să să avênte în desvoltare. *Sinaia*, prin zborul seu repede, a tras după sine și desvoltarea și înfrumsețarea stațiunilor căilor ferate din apropiere, între cari Câmpina și Bușteni s'au ridicat mult. Avêntul se datorește mai ales trenurilor de plăcere ce se pun în circulație vara dela București la Sinaia și Brașov, cu cari multă lume trece și se oprește și varsă bani prin locurile pomenite. La Predeal, afară de vilele (locuințele de vară) ce s'au ridicat și printre cari mai frumoase sûnt ale dlui Ionel Brătian și a d-nei gen. Angelescu, — la vară se vor mai ridica 15 vile noue, așa că frumoasa colină va avea înfățișarea unui orășel drăguț pe munte. Drumurile încă s'au bătut bine; apa a început să fie dusă bună, prin tuburi (țevi). Primăria, care acum e pentru Predeal la Azuga, peste trei ani se va strămuta și ea la Predeal.

O întrebare. Mai în vară s'a dat în ***Hondol*** o petrecere în folosul bisericii gr.-or. de nou zidite din ***Certeșul-de-sus.*** Unul dintre participanți ne roagă sĕ-'i dăm voe se aducă pe această cale aminte comitetului arangiator, *să dee sama de venitul acelei petreceri.*

Notiță Literară.

„Istoria Lumii" tălmăcită de preotul Constantin Morariu din cartea nemțască a lui Dr. Weber și întocmită pentru folosul poporului român, — este numele unei frumoase broșuri eșite de sub tipar în Cernăuți, ca a 6-a broșură din *Biblioteca „Deșteptării"*. E o carte, de care să se bucure fiecare cărturar român, mai ales din popor, că poate să o aibă. E tradusă *anume* pentru popor, în o limbă de tot ușoară și la înțeles. Vor eși mai multe volume. Cel de care pomenim, e volumul întâi, cuprinzênd istoria lumii dela începutul ei, până la Dariu-Impĕrat, cu 485 de ani nainte de Christos.

Eată, în fugă despre ce află omul frumoase lămuriri în istoria aceasta: Că oare e de trebuință să știe omul istoria? Planul pământului și timpul când s'au început faptele omenești. Asia (leagănul neamului omenesc, »Raiul«). Oamenii cei dintâi. Traiul oamenilor dintâi și lățirea lor pe pământ. Potopul. Zidirea turnului Babilonic Deprinderile oamenilor: vênatul, ținerea vitelor, lucrarea pământului, focul etc. Intemeerea celor dintâi state. Istoria Egiptenilor, a Israiltenilor. Negoțul cel mai vechiu; începutul târgurilor, începutul corăbieriei. Fenicienii. Babilonenii. Indiile. Persii cu regii lor, etc.

Cine, cetind și numai această schițare a cuprinsului, nu vede că foarte de folos și învĕțătură trebue să fie această carte, și cine n'ar dori să o aibă? Costă numai o coroană și se capĕtă la foaia »Deșteptarea« în Cernăuți. Credem că vor grăbi și cetitorii nostri a și-o procura, căci într'adevĕr este vrednică. Mai ales din bibliotecile școlare și din școalele noastre n'ar trebui să lipsească din nici una.

*

„Călindarul Românului" este titlul călindarului pe care îl edă librăria diecesană din Caransebeș, în anul al X-lea, cuprinzênd pe lângă partea calendaristică și un bogat adaus literar, novele, poesii, sfaturi, vorbe înțelepte, etc.

FEL DE FEL

Hotărîre desnădĕjduită.

Tinerul: Singura scăpare ne este, îngerașule, să fugim amêndoi!

Fata: Cu tine și până la marginea lumii!..

— Dar' ce va zice atunci mama ta?

— Ne va ierta.

— Crezi că ne va putea ierta?

— O știu chiar sigur.... Doar' — am întrebat'o!...

POSTA REDACȚIEI.

Dlui *C. C.* în *Bozes*. Nu-'i de D-Voastră.

Nicu. Va apare. Mulțumită. Dar' de ce așa „pe distanță"?.. Alte lucruri și mai de folos, de cari multe observi și știi, pune-le pe hârtie și trimite numai.

Dlui *ns.* Mulțumim de frumoasele cuvinte și buna promis une. Publicăm bucuros, dar' rugăm, nu puneți chestiile pe ascuțiș prea personal, ci, bine distinse, priviți-le numai din punct de vedere înalt, general, desinteresat. Atunci găsiți la noi un sincer și zeios sprigin. Salutări frățești.

Pentru redacție responsabil: **Petru P. Barițiu.**

Din public.

— Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacțiunea nu primește rĕspunderea. —

(278) 1—1

Scrisoare deschisă dlui adm. prot. Avram S. Pĕcurariu.

Dobra, 15 Noemvrie 1897.

Dl administrator A. S. Pĕcurariu în rĕspunsul seu din nr. 45 al »Revistei Orăștiei« mai are încă îndrăsneala se afirme publice, că n'a călcat nici o iotă din legea bisericească fundamentală, că n'a comis abusuri la alegerile de membri pentru sinodul protopopesc, că nu s'a folosit de presiuni și mijloace corupĕtoare, ba încă îndrăsnește a nega chiar și cuvintele rostite de dînsul în sinod, că »ori îl voim ori nu, are să ne fie protopop chiar și numai cu 3 voturi.« Dacă d-sa e în stare a merge așa departe cu negările sale, atunci omul acesta nu merită nici macar să mai stăm de vorbă cu el. Pentru D-zeu! Noi cei subscriși fiind toți de față în sfta biserică când dînsul a rostit aceste cuvinte, doar' nu vom fi fost toți surzi!

Dle administrator! Afirmi că nu te-ai folosit de mijloace corupětoare! Dar' *„adălmașurile“* cele multe, la d-ta nu sunt *mijloace corupětoare?* Din cele multe e destul dacă te dovedim cu adălmașul din crâșma cea mare din piață, unde la beutură s'au mâncat și *prescurile trimise de doamna preoteasă.* Declarațiunea de sub A) și B) e destulă dovadă.

Dle administrator! Afirmi că sinoadele parochiale din Dobra și tract le-ai știut conduce »în sensul legilor«. Cari sunt legile d-tale? Căci călcare de lege și abus mai mare ca casul sinodului nostru parochial din Dobra nu credem că s'ar mai fi pomenit undeva în archidiecesă! când noi toți cei subscriși aci și o parte mare cari nu sunt aci subscriși, peste *200* persoane, am ales prin aclamațiune de membri adhoc pentru sinodul protopopesc pe dnii Aron Muntean, Adam Leșnican și Alexandru Criste, ear' d-ta declari de »aleși« pe alte 3 persoane, a căror alegere o stăruiau numai vr'o *15* aderenți de ai d-tale, la ce bărbații de încredere te provocară să dai curs liber alegerii, dar' nu te-ai supus nici lor nici mulțimii, fiind siliți noi toți a părăsì biserica! Nu d-ta singur făcuși gălăgia vîrîndu-te în așa o minoritate mare? E acela protocol legal care nu e subscris și de membri de încredere aleși? Lucru firesc că contra acestei volnicii am înaintat recurs prea ven. Consistor. Durere însě, până azi nimic nu ni-s'a răspuns.

Urmează reorganisarea parochiilor pe noul period! Intrunindu-se într'una din Dumineci, sinodul nostru parochial ordinar, după-ce unul dintre sfetnicii d-tale constată că partida d-tale abia numěră la vre-o 15 aderenți, la propunerea dlui Romul Anucuța disolvași sinodul pe lângă toate energicele noastre protestări. Astfel parochia noastră rěmase nereorganisată, lipsită fiind și azi de comitet și epitropie. Este aceasta stare »normală« și »legală« pentru o parochie protopresbiterală ca Dobra? E aci »tact« și »lege«?! E volnicíe ce revoltă până la suflet!

Norocul că plătind noi parochienii 30 fl. comisarului consistorial în luna August, aleserăm și noi liberi 3 membri ordinari pentru sinodul protopopesc și anume pe dl Aron Muntean, Adam Leșnican și Alexandru Criste, dar' târzíu, căci la sinodul protopopesc din Februarie nu am avut representanții nostri, astfel suntem excluși din această corporațiune bisericească. Cu ocasiunea acestui sinod cerurăm dela dl comisar și reorganisarea parochiei, dar' rěspunsul fu: »nu se poate, deoarece nu am alt mandat dela ven. Consistor, decât să conduc sinodul pentru alegerea a 3 membri ordinari pentru sinodul protopopesc«. Astfel și astăzi suntem fără comitet și epitropie. E aci lucru cinstit ca o parochie protopresbiterală să rěmână uitată?

Dle administrator! N'ai condus d-ta toate sinoadele parochiale din tractul Dobrei *în zile de lucru?* afară de parochia Teiu, unde preotul Ioan Șuiagă cunoscându-'și chemarea *nu 'ți-a permis* să ții sinod în zi de lucru, spunându-'ți verde că dînsul a conchemat sinodul pe ziua de Dumineca, conform regulamentelor bisericești și-'l va presidia dînsul, la ce d-ta a trebuit să te reîntorci fără ispravă. Acesta e preot ce 'și-a știut chemarea!

N'ai folosit gendarmi și beutură pentru a delătura pe unii membri sinodali cari nu 'ți-au convenit? dovadă aci alăturatele declarațiuni de sub C) și D), cari arată isprava d-tale din parochia Rădulești. Oare se poate crede, că acestea ar fi »cite« și »iote« destul de groase contra *Statutului organic?* Judece dară cei competenți de se dă ori nu se dă ansă la desbinări, vězându-se cu ochii astfel de stări nesuferibile!

Comitetul protopresbiteral nu a fost disolvat prin detragerea cuvêntului majorității membrilor? Fără a avea cuvênt într'o adunare, ce ar însemna presența cuiva acolo?

Incât privește ținerea colegiului preoțesc, vě intrebăm: a fost oare legal abusul d-tale de putere, după-cum s'a practicat acolo? După-ce preoțimea a votat odată prin sculare pentru *o* alegere, e la loc să se mai pună la cale un *alt* mod de alegere? Nu d-ta, dle administrator, în loc să enunți resultatul alegerii în regulă, ai pus la cale pe *coada de topor* a d-tale, de a cerut altă alegere »secretă«, în care cu ședuli în odaia d-tale privată, fură eschiși 4 preoți din tractul nostru și înlocuiți cu preoți din tractul tratelui d-tale? Astfel la viitoarea alegere de protopresbiter din tractul nostru numai 8 preoți participă ear' 4 nu. Nrul recerut de lege 'l-ai completat cu 8 preoți străini, de sub influența fratelui d-tale. Ce §§. din legile noastre bisericești te îndreptățesc la aceasta? Știm noi bine causa ce te-a îndemnat să înlaturi preoții nostri din tract! De ce să nu eschizi d-ta pe un Ioan Șuiagă, preotul cu cea mai mare cualificațiune din acest tract, care 'ți-a spus-o că va vota pentru cel mai cualificat competent! A trebuit să-'l faci fără de vot, ear' în locul lui să aibă vot moșneagul preot *Anca din cercul Iliei*, care nu știm de e în stare a-'și scrie bine și numele... Aceasta-i »dreptate«?

Despre sinodul protopopesc din Februarie, ținut *în zi de târg,* amintim următoarele:

1. S'a ținut în zi de lucru. Ce-i cu statutul organic, dle administrator?

2. La sinod nu au primit toți membrii învitare.

3. Protocol nu s'a luat în ședință.

4. Comitet pentru verificarea protocolului nu s'a ales.

5. Protocoalele de alegere s'au verificat de presidiu.

6. Presidiul din o listă gata a propus noul comitet, declarându-'l de ales.

7. S'a detras cuvêntul membrului Petru Hădan a vorbì la obiectele puse în ordinea zilei.

8. N'au fost representate toate cercurile tractului (exemplu *parochia protopresbiterală Dobra).*

9. Sinodul s'a ținut numai cu 13 membri adunați de prin târg și toate se enunțau din presidiu.

Afirmarea administratorului nostru, că unul dintre competenți voește cu ori-ce mijloace prin frate și rudenii a-'și câștiga aderenți *e neadevěrată*, deoare-ce noi nu avem în vedere rudeniile unuia sau altuia, ci cualificațiunea și hărnicia competenților. D-tale 'ți-o spunem verde în publicitate, dle administrator, că fără-delegile d-tale nu le mai putem suferì. Ne e rușine să te vedem de șef al acestui tract! De aceea pretindem sus și tare delăturarea d-tale! Nu ești vrednic de noi! Lasă locul celui-ce 'i-se cuvine! Vox populi, vox dei!

Aron Muntean, preș. corp. grănițerești; Nicolae Herbai, cantor; Ioan Comloși, comerciant; Nicolae Tocaciu, pădurariu; Adam Leșnican, Iosif Petroviciu, comerciant; Iosif Christe, notar; Ioan Simce, Ioan Simce, jun; Ioan Oprean, Iosif Comloși Aurel Oprean, proprietar; Vichentie Leșnican, George Tomuța, măcelar; Iosif Crainic, George Lăcătuș, Vasilie Nagy, Adam Nandra, George Muntean, Ioan Cismaș, Iosif Gavrila, Iosif Brinda, Ioan Micanda, Iosif Nandra, Ioachim Popa, Ioan Nandra, Lazar Bușteа, Isecuți Ferenț, Iosif Chig, Aexandru Christe, George Tomuța, Aron Herbai, Mihai Olari, George Olari, George Murari, Ioan Suci, Petru Christe, Ioan Stanilă, Petru Haneș, Iosif Ladari, Moise Lupșa, Lajes Nandra Solomon Christe, Ianoș Dorca, Vasilie Persecan, Alexandru Sule, George Nistor, Iosif Neamț, Lajeș Iuga, Iosif Tomuța, Anton Dionisie, croitor; Alexandru Roșu, Adam Christe, Adam Iuga, Ioan Iuga, George Muntean, Nicolae Grosan, Adam Suci, Ioan Muntean, Toma Bernat, Ioan Tomuța, Ioan Crainic, Sandor Negrilă, Adam Christe, Igna Tomuța, Nicolae Negru, Ianoș Hațegan, Mitru Marc, Lajos Herbai, Nicolae Christe, George Chig, Iosif Ladari sen; Ivantie Bugari, Iosif Pasc, Lajoș Tomuța, Alexă Iacob, Ioan Murariu, Toma Clodovean, Zacharie Christe, Toma Nemeș, Ioan Nestor, Iosif Nandra, Petru Oncea, Ioan Nemeș, Adam Olari, George Herbai, Lajos Mariș, Sandor Muntean, Nicolae Carmazan, George Chig, Petru Nagy, Ioan Gruja, Aron Rat, Sandor Nista, Lazar Olari, Ioan Christe, Giurchin Sreda, Nicolae Iuga, Ioan Roșu, Ioan Oncea, Ioan Muntean, Alexă Stănilă, Istimie Bugari, Nicolae Bele, Vasilie Pirva, Iosif Suci, Antonie Hornung, Alexă Igreț, George Rus, Toma Simedre, Danci Nedelcovici, Ianăș Christe, Luca Luncan, Vichentie Leșnican jun; Constantin Vese, Ladislau Cornia, Romulus Zgriban, Sebastian Cărmăzan, Toma Simedre, Nicolae Babeș, Ioan Chig, Dumitu Florea, Toma Tocan, Mihai Ardelean, George Nandra, Adam Clodovean, Nicolae Suci, Ioan Marc, Mihai Sule, Ilie Militon, Iosif Flueraș, George Dubar, Ioan Igna, Iosif Igreț, Nicolae Herbai, Nicolae Stretean, Petru Juga, Ioan Oprean, Teodor Oprean, George Oprean, Aron Nistor, Iosif Alb, George Christe, Argir Christe, Todosie Olari, Samson Martinesc, Todosie Olari, jun; Ioan Nistor, Ioan Nagy, Crăciun Moisă, Ilie Cindea, Constantin Lajoș, Ioan Tomuța, Adam Bele, Ianoș Bele, Ioan Tirnavean, Ambrosie Butari, Lazar Herbai, Traila Popa, Iosif Christe, Ilie Ladari, Iosif Lobonț, Ioan Dorca, Nicolae Vesel, Todor Bretocian. *(De tot 165 subscrieri.)*

Aoluse:

A) Declarațiune.

Subsemnatul declar în fața subscrișilor martori, că în preseara sinodului parochial, eu am adus 2 corfe mari cu prescuri în crâșma din piață, dându-'mi-le doamna preoteasă să le duc celor-ce beau adălmașul.

Dobra, în 16 Noemvrie 1897.

In fața noastră:

Ioan Comloși, ca martori. — Petru Iuga sen. prin Aron Muntean.

B) Declarațiune.

Prin care subscrișii declarăm, că în preseara sinodului parochial pentru alegerea a 3 membri adhoc la sinodul protopopesc învitați fiind am beut și noi din adălmaș și am mâncat prescuri în crâșma cea mare din piață, ce ni-s'a dat pentru-ca mânezi să spriginim în sinod reușita candidaților administratorului Avram Pěcurariu.

Dobra, în 16 Noemvrie 1897.

In fața noastră:

Aron Muntean, Ioan Comloși, ca martori. — Lazar Bustea. George Murari. Petru Iuga. Ioan Murari. Iosif Pasc.

C) Declarațiune.

Subscrișii mărturisim pe cuvêntul de onoare, că cu ocasiunea alegerii de membru mirean la sinodul protopresbiteral pe noul period de 3 ani, am beut vinars dela agreatul dlui administrator Avram S. Pěcurariu, Aron Mărtinesc din Rădulești, care în ajunul alegerii presentându-se în mijlocul nostru însoțit de corteșul și proprietarul casei dlui administrator Nicolae Criste al Iluți ne-a amăgit să-'l alegem de atare membru, față de învěțătorul nostru Petru Hădan, care nu numai ne-a servit ca învěțător de 10 ani cu o rară abnegațiune și zel, dar' ne-a fost cel mai fidel interpret al dorințelor și causelor noastre bisericești și școlare în calitatea sa de membru mirean al sinodului în decurs de 6 ani, fiind și ca notar al comitetului protopresbiteral. Ne recunoaștem pěcatul făcut prin amăgitori și vênzětori ai intereselor comune bisericești și școlare, pe care îi și arětăm publicității să fugă de ei, ear' adevěrul să iasă la lumină mai presus de pěcătoasele și mârșavele interese personale.

Rădulești, la 25 Martie 1897.

Măriuca Sofron. — Vesalon Crâsnic.
Ioachim Mihuț. — Lazar Mihuț.

D) Declarațiune.

Subscrișii locuitori din comuna bisericească Rădulești și filia Stregoanea, protop. Dobrei, ne declarăm pe lângă depunerea jurământului și pe cuvêntul nostru de onoare, ca civi și credincioși fii ai bisericii gr.-or. române, că cu ocasiunea ținerii sinodului parochial ordinar din comunele amintite, care s'a ținut în sala de învěțământ a școalei noastre confesionale Joi la 23 Ianuarie 1897 sub presidiul dlui administrator Avram S. Pěcurariu din Dobra. Deși nu s'a întêmplat nici cea mai mică pricină, sau tulburare în popor, decurgênd sinodul în perfectă liniște și ordine, sergentul de gendarmerie din Dobra provězut cu toată armatura a întrat în ședință și confidențial a vorbit mai întâi cu dl administrator, strîngêndu-'i mânile cu cordialitate, apoi se postă pe catedră cu baioneta pe pușcă, cu chipiul pe cap la stânga presidiului. Așa a decurs sinodul parochial ordinar din Rădulești și Stregoanea până s'a isprăvit și cu alegerea membrului mirean la sinodul protopresbiteral pe noul period. O altă patrulă a trecut tot atunci pe la școală și prin comune. Sergentul a însoțit pe dl administrator până la Dobra. Dăm această declarațiune plini de scârbă și indignațiune, când în locul cuvêntului evangelic și în chestiuni curat bisericești ne vedem în fața ascuțișului sabiei și a baionetului gendarmeresc, de care, se vede, că se folosește actualul părinte Avram S. Pěcurariu pentru a-'și asigura viitorul în tractul Dobrei.

Rădulești, la 25 Martie 1897.

George Mihuți, Măriucă Samoile, Oprișan Șofron, Visalon Crâsnic, George Măriucă, Moisě Mihuți, Rusalin Făgărași, Petru Hadan, Aron Fărău, Ioachim Mihuți, Lazăr Mihuți, Iosif Zare, George Mihuți, Aron Dămăcuș, George Oprișan, Samson Mihuți, Petru Zare, Toma Măriucă, George Lupași, Lazăr Mărtinesc, Fărău Iosif a Pětruți; Lazăr Crâșnic, Adam Stoica, Lazăr Geară, Mihai Geară, George Mărtinesc, Tismote Mihai, Petru Geară l. Giță, Mise Lola, George Fărău, Petru Dobrei, Petru Geară, Samson Simoc, Alisie Geară, Lazăr Tismote, Ioan Nandra, Lazăr Selesan, Filimon Mihuți, Iosif Geară, Mihai Seleșan, Samoilă Simoc, Petru Geară a Vanii; Șofron Mariocă.

Sz. 622—1897 (277) 1—1
árv.

Árverési hirdetmény.

Alólirt városi árvaszék ezennel közhirré teszi, miszerint Pap Roma, kiskoru Pap Brutus és Coriolan tulajdonát képező a szászvárosi 218 számu tjkvben A † 1 rsz. 537[1] 537[2] 538. hrszámok alatt foglalt malom utczában fekvő 6000 forint kikiálitási ár mellett, valamint a szászvárosi 170. számu tjkvben A † 6 rsz. 374[1] 375 hrszámok alatt foglalt 8000 forint kikiáltási ár mellett (a sörház utczában fekvő:) házas beltelkei alolirt városi árvaszék hivatalos helyiségében folyó évi **november hó 25-ik napján délelötti 9 órakor,** a Piskii 220. számu tjkvben A † 1. 2 rsz. 936. 937. 938. 939. 941. és a Piskii 184. számu tjkben A † 1—16 rszámok 228. 286. 301. 360. 363. 365. 366. 512. 526. 582. 585. 645. 648. 650. 652. 654. 656. hrszámok alatt foglalt ingatlanból járó 6/1304-ed a része 4000 frt kikiáltási árban folyó évi **november hó 26-án délelött 9 órakor** megtartandó nyilvános önkéntes árverésen el fognak adatni.

A kikiáltási áron alól az ingatlanok el nem adhatok és az árverés jóváhagyását az árvaszék magának fenntartja.

Az árverési feltételek behatobban az árvaszéknél bármikor betekinthetők.

A városi árvaszéktől.

Kelt Szászvároson 1897. Nov. 9-en.

Aoker s. k., elnök. — **Muresian** s. k., főjegyző

Sz. 700 (276) 1—1
1897

Árverési hirdetmény.

Alulirt birósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhirré teszi, hogy a szászvárosi kir. járásbiróság 1896 évi 9464 számu végzése következtében özv. Mihu Iuonné végrehajtató javára Kuzserean Juon végrehajtást szenvedett ellen 30 fl. — kr. s jár. erejéig 1897. évi márczius hó 9-én foganatositott kielégitési végrehajtás utján lefoglalt és 380 frt — krra becsült zsindely és borjuból álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a szászvárosi kir. járásbiróság 7915 1897 sz végzése folytán végrehajtást szenvedett lakásán Felkenyéren leendő eszközlésére **1897 évi november hó 27-ik napjának délutáni 1 órája** határidőül kitüzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet igérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Szászváros, 1897 évi nov. 10-én.

Kónya Ferencz s. k., kir. birósági végrehajtó.

„MINERVA“ institut tipografic în Orăștie.